

Raport de cercetare

*Evaluarea impactului intervențiilor derulate în
anul II al proiectului*

“Start în educație”

Raport de cercetare

Evaluarea impactului intervențiilor derulate în anul II al proiectului „Start în educație”

Cercetarea de față a fost realizată în cadrul proiectului „Start în educație”, derulat de Fundația World Vision România și Fundația OMV Petrom. Studiul a fost realizat în parteneriat cu Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, cu sprijinul studenților practicanți, sub coordonarea cadrelor didactice:

Lector universitar doctor, Oana Maria Mateescu

Lector universitar doctor, Andrada Tobias.

Studiul este realizat de echipa de cercetare din cadrul Fundației World Vision România formată din asistenți cercetare Ana Maria Gaziuc, Andreea Simona Roșulescu și Amelia Zgureanu, sub coordonarea sociolog Mihaela Lucia Ispas-Pascaru-Pag.

Colectarea datelor a fost realizată cu sprijinul grădinițelor partenere și a echipelor din teren sub îndrumarea coordonatorilor regionali Magdalena Cămănanu (regiunea Nord-Est), Romana Chioreanu (regiunea Nord-Vest), Georgeta Ungureanu (regiunea Sud) și Denisa Pomană (regiunea Sud-Est și Centru).

CUPRINS

Rezumat	3
Metodologia cercetării	9
Impactul intervenției „ABC Grădi”	11
Impactul „Ghiozdănel cu viitor”	17
Impactul intervenției „Școala părinților”	24
Impactul cursului „Bune practici în educația parentală”	28
Concluzii și recomandări	32

1

Rezumat

Raportul de față prezintă rezultatele intervențiilor realizate în anul II de implementare a programului „Start în educație”, oferind totodată și o imagine complexă asupra nevoilor regăsite în comunitățile defavorizate din perspectiva părinților, educatorilor și a autorităților locale și asupra posibilelor direcții de acțiune necesare pentru sprijinirea dezvoltării educației timpurii.

Anul II a însemnat pentru programul „Start în educație” continuarea și dezvoltarea calitativă a intervențiilor derulate la nivelul comunităților defavorizate, dar și adresarea acestora către grupuri țintă noi precum grădinițe și educatori.

Acțiunile principale ale proiectului „Start în educație” în cei doi ani de implementare:

- Distribuirea de kituri educaționale pentru unități de învățământ defavorizate – 1.500 de grădinițe au primit pachetul „ABC Grădi” (componentă nouă în anul II de implementare).
- Distribuirea de kituri educaționale pentru copiii din comunități defavorizate – 120.000 de copii preșcolari au primit câte un kit „Ghiozdănel cu viitor” (un pachet adaptat vârstei ce conține materiale educaționale și de joacă pentru dezvoltarea abilităților cognitive și motrice specifice vârstei).
- Furnizarea programului „Școala părinților” și a [ghidurilor de educație parentală](#) adresate părinților din medii defavorizate – 24.621 de părinți au participat la ateliere.
- Furnizarea programului de formare pentru educatori – 3.500 de educatori participanți la cursul de formare „Bune practici în educația parentală” (componentă nouă în anul II de implementare). În urma participării la programul de formare profesională continuă, educatorii au furnizat sesiuni de educație parentală pentru 7.000 de părinți. Cursul destinat educatorilor s-a desfășurat în parteneriat cu Casa Corpului Didactic București, fiind avizat ca program pentru abilitare funcțională, iar educatorilor participanți li s-a acordat, după absolvire, un set de materiale didactice compus din: jocuri și planșe educaționale, joc dezvoltare socio-emoțională, Ghidul Părinților.

Intervențiile au fost implementate la nivelul a 41 de județe, în peste 1.500 de comunități defavorizate, în perioadele septembrie 2022–august 2023 (anul I de implementare), respectiv septembrie 2023–august 2024 (anul II de implementare).

Prezenta cercetare vine în completarea celei realizate în primul an de implementare a proiectului¹, și aduce informații relevante asupra impactului realizat, conturând noi intervenții ce vizează îmbunătățirea situației educației timpurii în mediile defavorizate și a accesului copiilor vulnerabili la resurse educaționale și de dezvoltare, încă din primii ani de viață. Evaluarea pornește, în acest caz, de la măsuri integrate, multi-sectoriale, aducând în atenție modele de bune practici ce pot fi replicate în viitoare programe.

1 <https://worldvision.ro/wp-content/uploads/2023/09/Rport-analiza-Start-in-educatie.pdf>

Principalele constatări ale cercetării în anul II

Evaluarea rezultatelor kitului educațional „ABC Grădi”, adresat unui număr de 1.500 de grădinițe

Contextul intervenției:

- 40% dintre grădinițele participante nu au fost dotate cu materiale educaționale în ultimii 5 ani, iar în 9% dintre grădinițe materialele educaționale sunt asigurate doar de părinți sau educatori.
- 47% dintre educatori consideră că nu își pot desfășura activitatea în mod optim cu preșcolarii în instituțiile de învățământ, date fiind dotările insuficiente cu materiale educative.
- 66% dintre educatori declară că asigură din resurse proprii materiale necesare desfășurării activității la grupă.
- 95% dintre reprezentanții grădinițelor participante la studiu consideră că o mai bună dotare cu materiale educaționale poate duce la îmbunătățirea ratei de frecvență a grădiniței, crescând atractivitatea actului educațional.

Rezultatele intervenției:

- Materialele educaționale cuprinse în kitul „ABC Grădi” sunt considerate de către educatori ca având o calitate ridicată, oferind posibilitatea de a realiza activități pedagogice diverse și interactive.
- În viziunea celor aproape 130 de educatori și actori locali care au participat la focus grupuri, materialele didactice incluse în kit oferă multiple variante pentru activități ce pot fi realizate cu copiii preșcolari, crescând interactivitatea actului didactic de la clasă.
- 90% dintre educatorii participanți la focus grupuri au observat schimbări semnificative la nivelul abilităților socio-emoționale, cognitive și motrice ale copiilor, prin utilizarea elementelor componente ale kitului, astfel:
 - dezvoltarea abilităților sociale și organizatorice, prin derularea de jocuri de mișcare, în echipă, precum și a abilităților motrice de bază și de coordonare în spațiu;
 - îmbunătățirea abilităților de reprezentare spațială și o creștere a capacității preșcolarilor de orientare în spațiu și recunoaștere a direcției (stânga/dreapta);
 - dezvoltarea continuă a creativității și imaginației, dar și îmbunătățirea cunoștințelor, inclusiv de recunoaștere a literelor și utilizare a acestora în cuvinte scurte, prin utilizarea planșei, a tablei magnetice și a jocului de construcție.

Evaluarea rezultatelor privind kiturile educaționale „Ghiozdănel cu viitor” pentru 60.000 de copii, cu vârste între 3-6 ani

Contextul intervenției:

- 62% dintre familiile cuprinse în studiu trăiesc cu venituri de sub 4.000 de lei net per gospodărie, având unul sau mai mulți copii de vârstă preșcolară în întreținere, iar 14% se află sub pragul de venituri de 1.000 de lei net per gospodărie;

- Doar 3% dintre familiile participante la studiu trăiesc cu un venit de peste 8.205 de lei pe lună, valoarea de referință națională a coșului minim de consum pentru un trai decent pentru o familie cu doi adulți și un copil²;
- 70% dintre părinții participanți la studiu declară că *nu și-ar fi permis să cumpere toate produsele incluse în kit sau produse similare cu cele din kitul „Ghiozdănel cu viitor”, 14% dintre respondenți declarând că nu și-ar fi permis să cumpere nici măcar o parte dintre aceste materiale educaționale și de joacă.*

Rezultatele intervenției:

- 88% dintre părinți consideră că produsele din cadrul pachetului educațional „Ghiozdănel cu viitor” au ajutat copilul/copiii să se dezvolte, produsele având rol de îmbunătățire a capacităților cognitive și fizice ale preșcolarilor beneficiari (creștere cu 8 puncte procentuale față de evaluarea din anul I de implementare).
- Majoritatea părinților au observat schimbări la nivelul abilităților cognitive și motrice în urma activităților realizate utilizând materialele educaționale și de joacă din cadrul kitului „Ghiozdănel cu viitor”:
 - 62% declară că preșcolarii recunosc mai bine literele;
 - 90% observă că aceștia colorează mai mult;
 - 85% consideră că pot colora mai ordonat;
 - 91% observă îmbunătățiri în ceea ce privește mînuirea creioanelor;
 - 92% dintre copii reușesc să recunoască mai bine culorile;
 - 92% dintre copii se joacă mai mult în aer liber;
 - 89% dintre copii fac mai multă mișcare;
 - 88% dintre copii reușesc să rezolve mai ușor jocuri de tip puzzle;
 - 55% reușesc să facă adunări/ scăderi cu ajutorul numărătorii.
- 87% dintre părinți afirmă că s-au jucat/ au petrecut timp alături de copii folosind produsele din „Ghiozdănel cu viitor”, 75% din totalul părinților respondenți declarând că au făcut acest lucru *des* sau *foarte des*.
- 94% dintre părinți au citit copilului din cartea inclusă în Ghiozdănel.
- 84% s-au jucat cu plastilină alături de copilul lor.
- 87% au pictat/ desenat împreună.
- 87% dintre părinți au utilizat produsele din Ghiozdănel în diverse jocuri de mișcare alături de copil.
- 90% au rezolvat puzzle împreună cu preșcolarii.
- 88% declară că au ajutat copilul în completarea exercițiilor din caietul de lucru primit, iar 78% au folosit numărătoarea pentru dezvoltarea abilităților matematice.
- 91% dintre părinți consideră că produsele de igienă personală au fost de folos copiilor *în foarte mare măsură* sau *în mare măsură*.

2 Fundația Friedrich Ebert România și Syndex România, Actualizarea coșului minim de consum pentru un trai decent

Utilitatea componentelor din „Ghiozdănelul cu viitor” este confirmată și prin prisma focus grupurilor susținute cu educatori și reprezentanți ai mediului educațional și a interviurilor individuale susținute cu părinții. Cei mai mulți dintre părinți au declarat în cadrul interviurilor faptul că materialele din kitul destinat preșcolarilor au reprezentat o ocazie de a petrece mai mult timp desfășurând activități cu copiii. Entuziasmul și curiozitatea față de „ghiozdănelul de preșcolar” primit la „grădi” și dorința de a folosi toate produsele primite au dus în multe situații la achiziția de comportamente și abilități noi, dar și la mobilizarea întregii familii la a se juca împreună.

Evaluarea rezultatelor privind „Școala părinților” pentru peste 11.000 părinți/tutori/ buni ai preșcolarilor

Contextul intervenției:

- 74% dintre părinții chestionați declară că nu au mai participat anterior la sesiuni de educație parentală sau alte activități de informare similare.

Rezultatele intervenției:

- 95% dintre părinții incluși în eșantion apreciază pozitiv utilitatea informațiilor prezentate în cadrul sesiunilor de educație parentală, 86% considerând informațiile ca fiind *foarte utile*.
- Mai mult, pentru cei mai mulți dintre părinți, informațiile au adus elemente de noutate, 29% dintre aceștia precizând că *cele mai multe informații au fost noi și nu le știau înainte de curs*, iar 60% declarând că *știau o parte dintre informații, însă au aflat și informații noi*.
- Majoritatea părinților apreciază că vor aplica *cu siguranță* sau *probabil*, următoarele informații/ subiecte/metode:
 - 99% declară că vor prelua informațiile legate de *exemplele de activități și jocuri cu copiii*, 88% dintre părinți apreciind *cu siguranță* că vor aplica aceste exemple, iar 11% evaluând că *probabil* le vor aplica;
 - 99% consideră că vor aplica informațiile legate de dezvoltarea mintală și emoțională a copilului, 89% dintre părinți considerând că vor folosi aceste noțiuni *cu siguranță*, în vreme ce 10% declară că *probabil* le vor aplica;
 - 98% declară că vor aplica informațiile legate de drepturile copilului. 87% dintre părinți consideră că vor aplica aceste informații *cu siguranță*, iar 11% declară că *probabil* le vor aplica;
 - 98% vor pune în practică informațiile privind metodele de educație pozitivă, conform răspunsurilor din chestionar, 86% dintre părinți apreciind *cu siguranță* că vor aplica aceste metode, 13% evaluând că *probabil* le vor utiliza;
 - 98% prezintă intenția de a folosi informațiile legate de gestionarea stresului și a comportamentelor nedorite la copil, 86% dintre părinți apreciind *cu siguranță* că vor aplica informațiile și metodele prezentate în relație cu propriul copil, iar 13% declarând că *probabil* le vor aplica;
 - 97% declară că vor aplica informațiile legate de nutriție. 77% dintre părinți declară *cu siguranță* că vor aplica informațiile și recomandările referitoare la nutriție, iar 20% evaluează că *probabil* le vor lua în considerare.

- Un rezultat deosebit de elocvent este reprezentat de procentul de 82% al părinților care consideră că *relația cu copilul va fi mai bună* în urma participării la sesiunile de educație parentală. Acest lucru subliniază relevanța subiectelor discutate, precum și percepția că informațiile și modelele învățate în cadrul atelierelor parentale pot aduce schimbări reale în relație cu copilul.
- Ghidurile parentale distribuite participanților la „Școala părinților” s-au bucurat de o largă apreciere în rândul participanților, subiectele expuse în ghid fiind percepute de majoritatea părinților ca fiind *prezentate pe înțelesul tuturor* (85%).

Schimbările aduse de participarea la sesiunile de educație parentală sunt relevate și prin intermediul interviurilor susținute cu părinții, al focus grupurilor cu educatori și reprezentanți ai mediului educațional. Toți aceștia susțin că părinții au devenit mai conștienți și mai preocupați de aspectele privind dezvoltarea propriului copil și nevoile educaționale ale acestuia, înțelegând mai bine propriul rol și importanța grădiniței în educația copiilor în primii ani de viață.

Evaluarea rezultatelor cursului „Bune practici în educația parentală” pentru 3.500 de educatori

Contextul intervenției:

- 40% dintre educatorii participanți la studiu declară că nu au participat la niciun program de formare profesională continuă în ultimii doi ani.
- 9% dintre educatori menționează că au mai participat în trecut la un program de formare în acest domeniu.

Rezultatele intervenției:

- Majoritatea cadrelor didactice cuprinse în eșantion apreciază importanța (93%) și utilitatea practică (91%) a informațiilor furnizate în cadrul cursului pentru o mai bună comunicare și colaborare cu părinții. Se evidențiază astfel impactul pozitiv al programului de formare și relevanța tematicii abordate pentru creșterea competențelor cadrelor didactice în domeniu (Adulții implicați în educația timpurie, Familia – partener în activitatea educațională, Relația părinte-copil și Drepturile copilului).
- 92% dintre cadrele didactice participante la cursul de formare apreciază că relația cu părinții preșcolariilor va fi mai bună.
- 97% dintre educatori consideră că au dobândit competențele pentru a organiza activități de tip Școala Părinților în foarte mare măsură sau în mare măsură, iar 87% dintre educatori consideră că părinții vor avea deschiderea de a participa la sesiunile de educație parentală.
- Peste 7.000 de părinți au participat la „Școala Părinților” organizată de educatorii formați prin intermediul proiectului, extinzând semnificativ aria de implementare a proiectului și construind pârgii de sustenabilitate la nivelul comunităților defavorizate.

În cadrul focus grupurilor, majoritatea cadrelor didactice participante la cursurile din program a menționat faptul că sesiunile desfășurate au ajutat la întărirea relației dintre familie și grădiniță, observând o mai mare implicare a părinților în activitățile realizate în cadrul formal al grădiniței, dar și în diverse activități educaționale pe care le-au realizat alături de copii acasă, în familie.

Concluzii

Cercetarea a condus la următoarele considerente privind rezultatele obținute în urma intervenției derulate în anul II al proiectului „Start în educație”:

- Elementele de noutate aduse în anul II de proiect, prin dotarea a 1.500 de grădinițe cu materiale educaționale interactive și implicarea unui număr de 3.500 de educatori în programul de formare „Bune practici în educația parentală”, au demonstrat plus valoarea unei abordări integrate, aducând schimbări relevante în atitudinea educatorilor și părinților privind colaborarea părinte—copil—grădiniță și întărirea acestei relații, dar și schimbări atitudinale și comportamentale privind implicarea părinților în educația timpurie, ce se reflectă în mod direct în rezultatele mai bune obținute de copii, din punct de vedere al dezvoltării abilităților specifice vârstei.
- În urma participării educatorilor la programul de formare profesională „Bune practici în educația parentală” se observă dezvoltarea parteneriatului grădiniță—familie, prin dizolvarea unor bariere de ambele părți și construirea unor practici de implicare a părinților în relația cu grădinița (acțiuni de tip „Școala părinților” realizate de educatorii formați, activități formale sau informale cu părinții).
- Măsura dotării grădinițelor cu materiale educaționale prin intermediul kitului „ABC Grădi” a completat accesul copiilor la resurse educaționale moderne și relevante pentru dezvoltare. Materialele furnizate unităților de învățământ prin proiect au condus la diversificarea activităților pedagogice, crescând atractivitatea actului educațional în rândul copiilor și generând îmbunătățiri semnificative în dezvoltarea abilităților cognitive, motrice, de coordonare și comunicare ale preșcolarilor.
- Prin intermediul kitului „Ghiozdănel cu viitor”, alți 60.000 de copii au avut și în acest an acces la resurse educaționale relevante prin intermediul cărora au avut prilejul să-și exerseze abilitățile acasă.
- De asemenea, părinții s-au implicat alături de copiii lor în activități de joacă, dar și educaționale și de lectură, inclusiv prin antrenarea în acțiuni pe care nu le practicau în mod uzual cu cei mici (lectură, exerciții educaționale, jocuri de mișcare), participarea lor contribuind la îmbunătățirea achizițiilor educaționale ale copiilor preșcolari din comunitățile vulnerabile vizate. Astfel, au avut loc schimbări observabile de către părinți și educatori privind dezvoltarea aptitudinilor cognitive, socio-emoționale, motrice, de coordonare și recunoaștere vizuală, specifice etapelor de vârstă preșcolară.
- Sesiunile „Școala părinților” au adus în familie informațiile și cunoștințele necesare pentru înțelegerea corectă și cât mai cuprinzătoare a etapelor de dezvoltare a copilului, crescând șansele ca părinții să observe și să apeleze la intervenție specializată, în cazurile de dificultăți sau întârzieri de dezvoltare. Totodată, părinții au asimilat informații și au devenit mai conștienți de importanța educației încă de la vârste mici, atât acasă, cât și în cadrul formal al grădiniței.
- Educația parentală, continuată și multiplicată prin proiect cu angrenarea educatorilor, a reprezentat un cadru de suport emoțional și social pentru părinți, aceștia regăsind răspunsuri pentru situații și provocări specifice, interese și preocupări similare cu ale altor părinți. Astfel, părinții au avut ocazia să își împărtășească preocupările într-un mediu tolerant/ în care să nu fie judecați, beneficiind de suport din partea formatorului și educatorului.

2

Metodologia cercetării

Obiectivele studiului

Obiectivele de cercetare sunt structurate urmărind evaluarea rezultatelor obținute pe toate cele patru componente de implementare propuse de programul „Start în educație”, fiind stabilite metodele de colectare a datelor corespunzătoare și elaborate instrumente specifice de colectare a datelor.

1. Evaluarea rezultatelor obținute prin utilizarea kitului „ABC Grădi” la nivelul activității didactice și a competențelor socio-emoționale și cognitive ale preșcolarilor.
2. Evaluarea utilității kitului educațional „Ghiozdănel cu viitor” și a rezultatelor obținute la nivelul copiilor preșcolari.
3. Evaluarea schimbărilor la nivelul cunoștințelor, atitudinilor și comportamentelor părinților, în urma participării la sesiunile de tip „Școala părinților” furnizate prin proiect.
4. Evaluarea rezultatelor programului de formare continuă adresat educatorilor, din perspectiva competențelor dezvoltate și a întăririi relației cadrelor cu părinții preșcolarilor.
5. Identificarea nevoilor comunităților defavorizate pe zona educației timpurii și a resurselor comunitare pentru promovarea educației timpurii.

Studiul are la bază o abordare mixtă care combină metodele cantitative (ancheta pe bază de chestionar), cu cele calitative (focus grupuri, interviuri individuale), pentru aprofundarea înțelegerii perspectivelor contextuale, precum și a schimbărilor aduse de intervențiile derulate prin proiect în beneficiul copiilor, familiilor, educatorilor și grădinițelor și chiar la nivelul comunităților.

Cercetarea cantitativă s-a axat pe metoda anchetei pe bază de chestionar. Pentru colectarea datelor privind măsurile proiectului au fost dezvoltate instrumente specifice (chestionar educator, chestionar părinți privind furnizarea pachetului „Ghiozdănel cu viitor” adresat copiilor preșcolari, chestionar părinți beneficiari ai sesiunilor „Școala părinților”, formular baseline „ABC Grădi”). Chestionarele au fost distribuite spre autocompletare, în format fizic, către părinții incluși în eșantioanele reprezentative la nivelul grupurilor țintă, respectiv în format online către educatori. Analiza cantitativă este aprofundată și de rezultatele cercetării calitative, realizate prin intermediul focus grupurilor susținute cu educatori, directori de școală și actori cheie din comunitate, precum și prin intermediul interviurilor individuale cu părinți, urmărindu-se înțelegerea în profunzime atât a schimbărilor aduse de acțiunile derulate, cât și a contextului, respectiv a nevoilor și oportunităților de intervenție viitoare.

Populația cercetării și caracteristicile eșantioanelor

Populația de referință pentru acest studiu a fost formată din 11.221 părinți implicați în programul „Școala părinților”, 60.000 de preșcolari beneficiari ai programului „Ghiozdănel cu viitor”, proveniți îndeosebi din mediul rural, dar și din comunități urbane care se confruntă cu un anumit grad de vulnerabilitate de la nivelul a 41 de județe din România și 3.500 de educatori participanți la programul de formare profesională „Bune practici în educația parentală”. Toate aceste grupuri au constituit universul cercetării pentru cele trei componente cantitative ale studiului, fiind extrase

eșantioane reprezentative la nivelul populațiilor studiate, cu relevanță ridicată la nivel național pentru comunități similare din mediul rural și urban.

Volumul final al eșantionului beneficiarilor de pachete educaționale pentru preșcolari este de 1.130 respondenți, corespunzător unei reprezentativități statistice pentru populația de referință (60.000 de copii beneficiari de kitul „Ghiozdănel cu viitor”) cu o marjă de eroare de +/-3%, pentru un interval de încredere de 95%.

Eșantionul final pentru studiul legat de programul „Școala părinților” a inclus 975 de persoane. Această cifră asigură o reprezentativitate statistică adecvată pentru populația de referință (11.221 părinți participanți la sesiunile de educație parentală derulate în anul 2 de implementare a programului „Start în educație”, având o marjă de eroare de +/-3% și un interval de încredere de 95%.

Pentru evaluarea componentei curs „Bune practici în educația parentală” au fost colectate 1.500 chestionare, completate de educatorii participanți la curs. Având în vedere faptul că distribuția chestionarului spre autocompletare a fost realizată de către întreaga populație de educatori participanți la curs până în iunie 2024, respondenții autoselectându-se, reprezentativitatea acestui eșantion nu poate fi calculată. Cu toate acestea, eșantionul are o relevanță ridicată, reprezentând peste 50% din totalul populației de referință, cu distribuție proporționată la nivelul tuturor grupelor de cursanți și a județelor participante.

În vederea evaluării componentei „ABC Grădi”, datele de *baseline* au fost colectate prin intermediul formularului de aplicație la nivelul celor 1500 de grădinițe beneficiare. Rezultatele acestei intervenții au fost evaluate prin intermediul focus grupurilor derulate cu educatori, reprezentanți educaționali sau alți actori locali relevanți în dezvoltarea educației timpurii.

Componenta calitativă a constat în organizarea unui număr de 12 focus grupuri, cuprinzând peste 130 de actori locali relevanți în comunitățile de intervenție (educatori, directori de școală, reprezentanți ai primăriilor, ai Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului sau ai Inspectoratelor Școlare Județene) și 30 de interviuri cu părinți participanți la „Școala părinților” sau ai căror copii au beneficiat de „Ghiozdănel cu viitor”. Componenta calitativă este completată de informații colectate prin intermediul a 4 focus grupuri organizate cu experți ai proiectului, însă și prin observarea directă în 12 dintre comunitățile incluse în proiect.

În vederea implementării cercetării, a fost încheiat un acord de parteneriat cu Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, fiind organizat un program de practică ce a inclus 29 de studenți din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială. Studenții practicanți au contribuit la etapa de introducere a datelor cantitative, colectate prin intermediul chestionarelor fizice, având ocazia de a se implica, alături de echipa de cercetare a proiectului, și în organizarea și moderarea focus grupurilor, în ateliere ce au vizat protecția datelor cu caracter personal, introducerea datelor, verificarea bazelor de date, analiza și interpretarea datelor, considerente etice în proiectele sociale.

Reprezentativitatea studiului se limitează la populația cercetării aferente fiecărei activități majore derulate prin anul II al programului „Start în educație” (beneficiarii fiecărei intervenții).

3

Impactul intervenției „ABC Grădi”

**„Le place să se joace cu literele, le așază, le recunosc.
Unii deja își scriu numele.”**

Situația dotării grădinițelor cu materiale educaționale este îngrijorătoare la nivelul multor unități de învățământ din România. Întrebând reprezentanții grădinițelor beneficiare ale intervențiilor din „Start în educație” privind ultima dotare realizată la nivelul structurii educaționale pe care o reprezintă, aflăm că 39% dintre cele 1.500 de grădinițe au avut ultima achiziție de materiale educaționale cu mai mult de 5 ani în urmă, iar în 9% dintre grădinițe reprezentanții menționează că structura de învățământ nu a fost dotată cu materiale educaționale niciodată, acestea fiind asigurate de părinți sau educatori.

Când a fost realizată ultima dotare a grădiniței cu materiale educaționale? %

La începutul acestui an școlar	11
Anul școlar anterior	17
Acum 2 ani	10
Acum 3 ani	7
Acum 4 ani	7
Cu 5 sau mai mulți ani în urmă	39
Niciodată, aduc părinții	9
Total	100

TABEL 1. Ultima dotare a grădiniței

Date colectate la nivelul a 1.500 de grădinițe beneficiare „ABC Grădi”

Datele evidențiază o situație problematică acută, 46,5% dintre educatori considerând că nu pot derula în mod optim activitatea cu preșcolarii la grupă, dotările actuale de materiale educaționale fiind deficitare/ insuficiente. Situația este alarmantă, cu atât mai mult cu cât grădinițele sunt localizate în medii vulnerabile, unde familiile nu au resursele necesare pentru a acoperi nevoile de materiale educaționale ale copilului preșcolar. Lipsa dotărilor educaționale adecvate îngreunează misiunea unităților de învățământ de a furniza o educație timpurie de calitate, contribuind astfel la adâncirea disparităților și la restrângerea oportunităților pentru noile generații din zone vulnerabile, în special rurale.

Întrebând educatorii cum procedează pentru a asigura materialele necesare desfășurării activității la grupă, observăm un efort considerabil depus de majoritatea cadrelor didactice pentru a suplini din resurse proprii deficiențele sistemului, 66% dintre aceștia declarând că *asigură din resurse proprii* necesarul de materiale pentru desfășurarea activității la grupă, 43% *adaptează activitatea la materialele existente*, 20% *se descurcă cu dotările pe care le au la dispoziție*, iar 35% *solicită și primesc soluții punctuale din partea conducerii*.

Cum procedați pentru a vă asigura materialele necesare desfășurării activității la grupă? (răspuns multiplu) %

Adapttez activitatea la materialele pe care le am la dispoziție	43
Asigur din resurse proprii	66
Mă descurc cu materialele pe care le am	20
Solicit și primesc soluții punctuale din partea conducerii	35
Altă situație	4

TABEL 2. Modul de asigurare a materialelor necesare desfășurării activității la grupă
Date colectate la nivelul a 1.500 de grădinițe beneficiare „ABC Grădi”

Dotarea grădinițelor cu materiale educaționale moderne, care să susțină un proces educațional de calitate, este cu atât mai importantă cu cât, după cum relevă datele din ancheta sociologică pe familii, cei mai mulți dintre copii se află în situații de vulnerabilitate, provenind din familii cu venituri reduse sau chiar fără nicio altă sursă de venit în afara alocațiilor copiilor. În aceste condiții, mulți dintre copii nu au acces la resurse educaționale importante pentru dezvoltarea lor, nici acasă și nici la grădiniță, construindu-se un decalaj educațional și de dezvoltare dificil de surmontat ulterior, în anii de școală. Accesul la educație timpurie de înaltă calitate este esențial pentru succesul ulterior al viitorului elev și adult și pentru parcursul său privind educația, bunăstarea, mai apoi capacitatea de angajare și integrare socială. Astfel, accesul la resurse educaționale atât acasă, cât și la grădiniță, încă din primii ani de viață, este deosebit de important pentru a sprijini o educație timpurie de calitate pentru copiii din medii defavorizate. Educația timpurie de calitate contribuie la reducerea decalajelor educaționale și la decuplarea nivelului educațional de statutul social, economic și cultural al părinților³.

Nevoia de resurse educaționale este confirmată și în cadrul focus grupurilor. În cele mai multe dintre grădinițele incluse în proiect, educatorii precizează că, deși au fost realizate investiții diverse privind infrastructura sau dotarea cu mobilier, nu se realizează constant dotarea cu materiale educaționale. Mai mult, educatorii subliniază că cele mai multe dintre materialele utilizate sunt consumabile și baza materialelor didactice necesită să fie actualizată consecvent.

„Noi încercăm să îi ajutăm. Cumpărăm noi pentru cei care nu pot. Nu există copil care să nu aibă până la urmă aceleași materiale.” (educator, participant focus grup, județul Dâmbovița)

„Au fost și situații în care s-au mobilizat părinții și noi la fel să îi ajutăm pe cei care nu pot [să cu pere materiale educaționale].” (educator, participant focus grup, județul Maramureș)

3 <https://education.ec.europa.eu/education-levels/early-childhood-education-and-care/about-early-childhood-education-and-care>

În ceea ce privește înscrierea copiilor de vârstă preșcolară în grădiniță, în majoritatea comunităților, conform declarațiilor cadrelor didactice, regăsim un grad de înscriere de aproape 100%. În acest sens, în multe dintre comunitățile rurale, educatorii iau măsuri proactive, contactând direct familiile cu copii de vârstă preșcolară în vederea înscrierii la grădiniță.

Analizând frecventarea efectivă a grădiniței, datele colectate relevă însă faptul că în peste 64% dintre grădinițele cuprinse în studiu, mai puțin de 90% dintre preșcolarii înscriși frecventează grădinița în mod consecvent. În peste 18% dintre grădinițele cuprinse în studiu, observăm că ratele de frecventare scad la procente foarte îngrijorătoare, între 50% și 75%, sau chiar sub 50%. Analiza la nivelul unităților de învățământ în care se înregistrează ratele de frecventare cele mai scăzute (sub 75%) ne arată că acest fenomen este mai pregnant în comunitățile cu un grad de vulnerabilitate extremă. Rata de frecventare se referă la proporția preșcolarilor care merg constant la grădiniță, raportat la totalul preșcolarilor înscriși, literatura de specialitate reliefând o relație puternică între frecventarea grădiniței și scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii. Integrarea la grădiniță încă din grupa mică duce la creșterea șanselor de integrare educațională, socială și profesională a viitorului adult.

Astfel, datele indică o frecventare a grădiniței inconsecventă, cu efecte potențial negative în ceea ce privește asimilarea abilităților de bază specifice vârstei, inclusiv dobândirea disciplinei educaționale a copilului, atât în mediul școlar cât și în afara acestuia, ridicând probleme semnificative privind integrarea educațională și socio-profesională ulterioară.

Care este rata de frecventare a grădiniței la preșcolarii înscriși? %

Peste 90%	36
Între 75% și 90%	46
Între 50% și 90%	15
Sub 50%	3
Total	100

TABEL 3. Rata de frecventare a grădiniței în grădinițele incluse în program

Date colectate la nivelul a 1.500 de grădinițe, beneficiare „ABC Grădi”

Situațiile descrise de educatorii și reprezentanții educaționali sunt diverse. Dacă la grupa mică (grupă de vârstă la care se observă și frecventarea cea mai scăzută), principalele motive invocate de către părinți sunt legate de starea de sănătate a micuțului și teama de îmbolnăviri sau accidente, analizând situația copiilor cu frecvență mai redusă la nivelul grupelor mijlocii și mari, se observă factori diverși și complecși:

- Migrația sezonieră a părinților;
- Distanța grădiniței față de domiciliu;
- Lipsa resurselor materiale în rândul familiilor;
- Implicarea scăzută a părintelui în educația copilului și percepția asupra grădiniței ca un loc în care copilul se joacă, socializează cu cei de vârsta lui și nu ca pe un element esențial în dezvoltarea copilului.

Abordând motivele pentru care copiii absentează de la grădiniță, prin intermediul interviurilor cu părinții, aceștia menționează o serie de factori precum:

- Probleme de sănătate specifice vârstei și frecventării colectivității;
- Frica de îmbolnăvire, mai ales la grupa mică;
- Înțelegere scăzută a importanței activităților pedagogice derulate la grădiniță asupra dezvoltării copilului, coroborată cu dorința de a ține copilul mai mult acasă pentru a-l proteja, invocând motive precum: „va avea timp să învețe la școală” sau „e încă prea mic”;
- Lipsa fondurilor care să asigure toate cele necesare frecventării grădiniței, dificultatea de a asigura materialele educaționale solicitate;
- Nevoia de a pleca în străinătate să lucreze și dorința de a lua copiii cu ei, chiar dacă absentează de la grădiniță o perioadă, fie pentru că nu doresc să îi lase în grija altor rude, fie pentru că nu au posibilitatea de a-i lăsa cu alți membri ai familiei.

Gradul de utilizare a materialelor educaționale „ABC Grădi” în cele 1.500 de grădinițe

Reprezentanți ai mediului educațional participanți la focus grupuri (educatori, directori de unități școlare) subliniază faptul că prin intermediul kitului „ABC Grădi” au avut posibilitatea de diversificare a activităților didactice. Materialele educaționale cuprinse în pachetul „ABC Grădi” sunt considerate de către educatorii intervievați ca având o calitate ridicată, oferind posibilitatea de realizare a unor activități pedagogice moderne și diversificate. În toate grădinițele beneficiare materialele sunt utilizate prin rotație, la toate grupele din cadrul structurii.

O parte dintre educatorii intervievați au precizat că au prezentat în cadrul cercurilor didactice lunare, activități inovative pe care le realizează cu materiale cuprinse în kitul „ABC Grădi”, oferind altor educatori modele de bune practici.

Educatorii au apreciat toate materialele din „ABC Grădi”, acestea fiind larg utilizate în cadrul celor 1.500 de grădinițe beneficiare, în activități precum:

- Jocuri de mișcare/jocuri de echipă care stimulează coordonarea în spațiu, dezvoltarea abilităților motrice de bază, dar și de cooperare și coordonare în cadrul unei echipe;
- Activități educaționale precum cele de învățare a literelor, reprezentare grafică, cu ajutorul tablei magnetice;
- Jocuri de construcție;
- Activități educaționale desfășurate cu ajutorul planșelor.

Reprezentanți ai grădinițelor, precum și ai autorităților locale și Inspectoratelor Școlare Județene apreciază că prin intermediul kitului „ABC Grădi” a fost facilitat accesul la resurse de o calitate ridicată iar, totodată, a fost posibilă diversificarea activităților pedagogice la clasă. În mod deosebit este apreciat setul de motricitate. Cadrele didactice precizează că acesta răspunde unei nevoi stringente, aceea de organizare a unor jocuri de mișcare. Dat fiind faptul că, în cele mai multe dintre grădinițe, spațiul de afară nu este amenajat sau este împărțit cu elevii din cadrul școlilor, educatorii au puține oportunități de a realiza activități în aer liber sau activități de mișcare cu copiii. Setul de motricitate a permis organizarea unor activități precum jocuri de echipă, deosebit de apreciate de

copii și care au avut un efect benefic asupra dezvoltării acestora. Totodată, educatorii precizează faptul că au inclus tabla magnetică în multe activități, copiii fiind deosebit de entuziasmați. Setul de construcție este, de asemenea, folosit prin rotație în cadrul tuturor grupelor, stimulând interesul copiilor pentru acțiuni ce le dezvoltă creativitatea, imaginația, reprezentarea spațială și organizarea. Planșele didactice constituie un suport vizual pentru inițiativele educaționale realizate la clasă, stimulând interesul micuților pentru cunoaștere. Educatorii menționează faptul că noutatea jocurilor didactice care pot fi acum desfășurate cu suportul „ABC Grădi” și calitatea materialelor stimulează entuziasmul și implicarea copiilor în actul educațional.

Schimbări privind aptitudinile copiilor

90% dintre educatorii participanți la focus grupuri evidențiază schimbări semnificative și îmbunătățirea abilităților socio-emoționale, cognitive și motrice ale copiilor. Mai mult, educatorii remarcă o creștere a interesului copiilor și o dorință de implicare în activitățile educaționale realizate la grupă cu sprijinul materialelor din kit.

Cele mai notabile schimbări observate de către educatori în urma folosirii kitului „ABC Grădi” sunt:

Activități desfășurate	Schimbări observate de educatori	Frecvența cu care este menționată această schimbare de educatori
Jocuri de motricitate	Abilități sociale și organizatorice prin derularea de jocuri de mișcare, în echipă	90%
	Abilități motrice de bază și de coordonare în spațiu	
	Abilități de reprezentare spațială	
Jocuri de construcție	Capacitate de orientare în spațiu și recunoaștere a direcției (stânga/ dreapta)	80%
	Adaptarea la reguli	
Tablă magnetică Pahare culori	Îmbunătățirea capacității de respectare a succesiunii pașilor în rezolvarea unei probleme complexe	60%
	Creativitate și imaginație	
	Răbdare	90%
Planșe	Interes activități	
	Recunoaștere litere/ capacitate de a scrie cuvinte scurte	90%
	Desen/pictură	
Planșe	Interes crescut pentru activități de cunoaștere	90%
	Îmbunătățirea cunoștințelor	

TABEL 4. Schimbări observate de educatori în urma activităților desfășurate

Date colectate prin intermediul focus grupurilor cu 130 actori locali (din care 90 educatori)

Educatorii remarcă schimbări relevante cu referire la îmbunătățirea abilităților copiilor ca urmare a desfășurării activităților bazate pe materialele incluse în kitul „ABC Grădi”. Mulți dintre educatori menționează faptul că, utilizând setul de motricitate, au organizat activități de echipă care au pus copiii în situația de a rezolva sarcini mai complexe ce au necesitat colaborare, exersarea răbdării în relație cu ceilalți copii, a capacității de orientare în spațiu și de coordonare a mișcărilor. Majoritatea cadrelor didactice precizează că rezultatele sunt cu atât mai relevante cu cât, în absența unui spațiu și a unor materiale specifice, nu realizau anterior astfel de exerciții. O parte dintre educatori a observat faptul că micuții se orientează din ce în ce mai bine în spațiu, își dezvoltă răbdarea, înțelegând că este necesar să aștepte colegul să termine activitatea, să respecte succesiunea pașilor, instrucțiunile și indicațiile oferite de educator.

De altfel, educatorii remarcă faptul că micuții sunt deosebit de interesați de activitățile care implică tabla magnetică, iar acest interes ridicat a condus la o mai bună recunoaștere a literelor și chiar la capacitatea de formare a unor cuvinte, precum numele, utilizând literele pe tabla magnetică.

„Copiii s-au bucurat în mod deosebit de materialele de motricitate. Pe tăbliță se scrie zilnic”. (educator, județul Olt)

„Se stă la coadă la tăblița magnetică. Le place să se joace cu literele, le așază, le recunosc. Unii deja își scriu numele.” (educator, județul Prahova)

Educatorii intervievați menționează faptul că au primit cu încântare aceste materiale. Pe lângă utilitatea lor, educatorii apreciază interesul și importanța acordată dotării grădinițelor și sprijinirii educatorilor. Aceștia declară că au simțit că sunt apreciați și au văzut prin demersul „Start în educație” o recunoaștere a importanței educației timpurii și a nevoilor educatorilor pentru a-și desfășura activitatea în condiții optime.

„Kitul ABC Grădi ne-a ajutat foarte mult. Am fost ca și copiii când au primit Ghiozdănele și noi, educatorii. Aceași bucurie, că s-a gândit cineva la noi.” (educator, jud. Prahova)

4

Impactul „Ghiozdănel cu viitor”

„...Eu nu am făcut școală. Acum am învățat și eu, folosind cu copilul caietul special... la anul când merge copilul la școală îl voi putea ajuta.”

Gradul de utilizare a materialelor educaționale și percepția asupra utilității acestora

Analizând gradul de folosire a produselor din cadrul pachetului educațional destinat copiilor „Ghiozdănel cu viitor”, putem observa că toate au fost uzitate intens și că nu există niciun produs care să nu fie întrebuițat sau care să aibă un procent redus de utilizare. Aceste date întăresc concluzia că, prin componența kitului, s-a răspuns unei nevoi existente în rândul copiilor din comunitățile vulnerabile care, într-o proporție ridicată, nu au beneficiat anterior de produse similare. Datele confirmă nevoia identificată prin intermediul cercetării derulate în urma primului an de proiect ([Raport analiză de nevoi și impact](#)) de extindere a intervenției, prin includerea unor noi comunități și grupuri de beneficiari, având în vedere numărul ridicat de familii și comunități care se confruntă cu acces limitat la resurse educaționale. Având la bază nevoile identificate în urma primului an de implementare, programul „Start în educație” a extins intervenția în peste 1.500 de comunități, către 60.000 de noi preșcolari beneficiari. Gradul ridicat de utilizare a materialelor educaționale, precum și declarațiile părinților și ale educatorilor privind necesitatea și utilitatea acestora, confirmă faptul că intervenția a răspuns unor premise reale, fiind ancorată într-o bună cunoaștere a necesităților familiilor și comunităților privind educația timpurie.

Cât de des a/au folosit copilul/copiii dvs. produsele primite din ghiozdănel?	Foarte des %	Des %	Cumulat foarte des și des %	Mai rar %	Rar %	Deloc %	Nu răspunde %
Cartea cu povești	50.5	34.6	85.1	10.6	1.3	0.5	2.4
Creioanele colorate	76.9	18.8	95.7	2.5	0.1	0.4	1.2
Creioanele simple	60.4	23.6	84	11.4	1.1	0.6	2.7
Caietele de lucru	53.2	29.8	83	12.2	1.1	0.8	2.9
Caietele simple	49.1	28.1	77.2	15.1	2.4	1.2	4.2
Numărătoarea	49.9	25.5	75.4	14.9	5	1.9	2.7
Puzzle-ul	60.7	24.1	84.8	9.9	2	0.4	2.8
Coarda	47.3	23.2	70.5	15.9	5.3	3.8	4.5
Frisbee-ul	48.2	26	74.2	15	4.4	1.6	4.7

Jocul „aruncă și prinde”	57.6	27.3	84.9	8.8	2.3	0.9	3
Acuarelele și blocul de desen	71.7	19.6	91.3	4.8	1.1	0.7	2.1
Plastilina	75.9	18.1	94	3	1.2	0.2	1.6

TABEL 1. Gradul de utilizare a produselor din Ghiozdănel

Date colectate la nivelul a 1.130 părinți ai copiilor beneficiari de kitul „Ghiozdănel cu viitor”

Analiza detaliată a frecvenței de utilizare a fiecărei componente a kitului arată un procent major de utilizare a obiectelor precum: creioane colorate, plastilină, acuarele și set de desen, puzzle-uri, cartea de povești, caiete de lucru și jocul „aruncă și prinde”. Materialele educaționale și de joacă au fost folosite de către copii, dar au constituit și o ocazie de a implica părinții alături de copii în diverse activități educaționale și de joacă.

Cum ați folosit produsele din ghiozdănel împreună cu copilul dumneavoastră

	Da %	Nu %	Nu răspunde %
I-am citit din carte	93.5	5.1	1.3
Am modelat plastilină	83.5	14.6	1.9
L-am ajutat la caietul de lucru	88.2	9.7	2.1
Ne-am jucat jocuri de mișcare	87.2	10.3	2.7
Am pictat/ desenat împreună	87.0	10.4	2.6
Am folosit numărătoarea la operații matematice	78.4	19.2	2.4
Am rezolvat puzzle-uri	89.7	7.9	2.4

TABEL 2. Activități realizate de părinți alături de copii

Date colectate la nivelul a 1.130 părinți ai copiilor beneficiari de kitul „Ghiozdănel cu viitor”

Aprofundând în cadrul interviurilor cu părinții, care sunt activitățile educaționale sau de joacă pe care copiii le-au realizat singuri sau împreună cu părinții, se evidențiază faptul că, în multe situații, există o reticență în ceea ce privește desfășurarea unor jocuri de mișcare, în aer liber. Această deficiență poate fi explicată prin lipsa timpului părintelui de a se juca afară cu copilul sau de a-l supraveghea atunci când acesta se joacă în aer liber.

„Nu se prea joacă afară. Și eu prefer să știu că e în casă. Afară nu îl pot supraveghea. O poate lua în orice parte, pe când dacă este în casă eu pot să îmi fac treaba.” (părinte, interviu individual, județul Vâlcea).

„[Băiatul] nu se prea descurca la început. I-a fost mai greu. În general nu îi place să se joace afară, să facă mișcare și nu se descurcă. Fetița a folosit mai mult coarda. Dar l-am pus pe tata să îl învețe și pe el. Acum a reușit și poate să sară și el... așa cum poate el. Și poate și tăticul.” (părinte, interviu individual județul Iași).

„Fiecare dintre aceste produse are un rol deosebit. Utilizarea lor acasă acoperă toate nevoile de dezvoltare ale copiilor și continuă munca noastră de la grădiniță. Toate aceste

produse se completează reciproc și constituie un ansamblu de resurse educaționale pe care micuții au fost norocoși să le primească acasă.” (educator, focus grup județul Argeș).

Mai bine de 70% dintre părinții participanți la studiu declară că nu și-ar fi permis să cumpere produse similare cu cele din kitul „Ghiozdănel cu viitor”, 14% dintre respondenți declarând că nu și-ar fi putut permite să cumpere nici măcar o parte dintre aceste bunuri. 72% dintre părinți consideră că în comunitate mai sunt și alți copii care au nevoie de astfel de materiale și jocuri.

„Copiii au fost extrem de entuziasmați. Nu le venea să creadă că este chiar al lor și că pot să îl ia acasă, că toate produsele din ghiozdănel sunt ale lor.” (educator, focus grup județul Olt).

„El nu era foarte ordonat și nu își strânge jucăriile după el de obicei, dar atât de mult ține la ghiozdănel, încât în fiecare seară ia ghiozdănelul, scoate produsele și se joacă cu ele, după care le pune singur la loc în ghiozdănel să nu se piardă. Are foarte mare grijă de ele.” (părinte, interviu individual, județul Iași).

Mulți dintre educatorii intervievați apreciază că facilitarea accesului la resurse educaționale, în colaborare cu unitatea de învățământ, a contribuit la creșterea frecvenței participării copiilor la grădiniță.

„Orice aducem nou contează pentru a-i apropia de grădiniță. Posibilitatea de a face activități noi îi impulsionează pe copii și îi face să își dorească să vină la grădiniță.” (educator, focus grup, județul Timiș).

„Au fost deosebit de entuziasmați și au venit să îmi arate ce au desenat, pictat.” (educator, focus grup, județul Iași).

„Unul dintre băieții venea cu cartea de acasă să îi citesc. I-am citit de nenumărate ori. Așa făcea cu toată lumea, mama, tata, mătuși. La toți mergea cu cartea să îi mai citească povestea.” (educator, focus grup, județul Olt).

„S-a lansat un fel de competiție între ei cu spălatul pe dinți. Mulți dintre ei nu aveau această deprindere formată până nu au primit produsele de igienă în ghiozdănel. Veneau dimineața să îmi arate dințișorii că s-au spălat pe dinți. Le spuneau și colegilor. Unii dintre ei nu aveau înainte acasă aceste produse, din păcate.” (educator, focus grup, județul Giurgiu).

Declarațiile părinților intervievați susțin această concluzie, mulți dintre aceștia subliniind faptul că bucuria copiilor de a primi ghiozdănelul în cadrul grădiniței și de a avea produse și jucării similare cu cele ale colegilor de grupă a dus la creșterea interesului pentru utilizarea continuă, de pildă, a unor produse care înainte nu le stârneau prea mult interesul.

„Deși avea periuța ei de dinți acasă, nu reușeam nicicum să o conving să se spele pe dinți. Era o luptă de fiecare dată. Primind periuța de dinți în ghiozdănel, a ajuns acum să face acest lucru din proprie inițiativă, de mai multe ori pe zi. E periuța primită în ghiozdănel la grădi.” (părinte, interviu individual, județul Vâlcea).

„Pictează cu culorile oricât de des poate. Ar picta toată ziua. Vine să-mi arate toate desenele.” (părinte, interviu individual, județul Iași).

Dincolo de procentele ridicate care indică un grad ridicat de utilizare a produselor, se evidențiază un rezultat notabil pe care kitul „Ghiozdănel cu viitor” îl aduce în dezvoltarea copiilor și a relației acestora cu părinții și anume implicarea părinților în activități educaționale pe care nu le desfășoară în mod obișnuit alături de copiii lor.

„Mă bucur de caietele speciale. Eu nu am făcut școală. Acum am învățat și eu, folosind cu copilul caietul special. Mă bucur că am învățat și eu și la anul când merge copilul la școală îl voi putea ajuta.” (părinte, interviu individual, județul Vâlcea).

Schimbări privind abilitățile copiilor

Peste 88% dintre părinți consideră că produsele din cadrul kitului educațional destinat preșcolarilor au ajutat copilul/copiii să se dezvolte în foarte mare măsură sau în mare măsură. Comparând cu rezultatele obținute în urma primului an de implementare, când 80% dintre părinți considerau că produsele din ghiozdănel au avut un impact pozitiv în dezvoltarea copiilor, observăm o creștere cu 8 puncte procentuale în urma anului II de implementare. Îmbunătățirea rezultatelor poate fi privită și în contextul unei abordări mai aprofundate în ceea ce privește „Școala părinților”, anul II de implementare aducând o tematică mai extinsă, peste 11.000 de părinți participând la trei sesiuni de formare parentală. De asemenea, peste 91% dintre părinți consideră că produsele de igienă personală au fost de folos copiilor în foarte mare măsură sau în mare măsură.

Sunteți de părere că aceste produse l-au/ i-au ajutat pe copilul/ copiii dvs. să se dezvolte? %

În foarte mare măsură	56.5
În mare măsură	32.3
Nici în mare, nici în mică măsură	1.9
În mică măsură	0.2
În foarte mică măsură	0.1
Nu răspunde	8.1
Nu știu/ nu pot aprecia	0.8
Total	100

TABEL 3. Activități realizate de părinți alături de copii, utilizând produsele din Ghiozdănel
Date colectate la nivelul a 1.130 părinți ai copiilor beneficiari de kitul „Ghiozdănel cu viitor”

Majoritatea covârșitoare a părinților observă schimbări la nivelul abilităților cognitive și motrice, în urma activităților realizate dispunând de materialele educaționale și de joacă:

- 62% declară că preșcolarii recunosc mai bine literele, o influență pozitivă în dezvoltarea abilităților de literație.

- Peste 90% observă că micuții colorează mai mult, 85% observă că aceștia colorează mai ordonat, aproape 91% observă îmbunătățiri în ceea ce privește mânuirea creioanelor, iar aproape 90% dintre părinți declară că au observat schimbări indicând efecte pozitive pentru dezvoltarea abilităților creative și a coordonării motorii fine.
- Peste 92% dintre copii reușesc să recunoască mai bine culorile, ceea ce arată o îmbunătățire a abilităților de recunoaștere vizuală.
- 92% dintre copii se joacă mai mult în aer liber, 89% dintre copii fac mai multă mișcare, ceea ce indică o influență pozitivă asupra nivelului lor de activitate fizică și a stării generale de sănătate.
- Peste 88% dintre copii reușesc să rezolve mai ușor jocuri de tip puzzle, ceea ce subliniază dezvoltarea abilităților lor de rezolvare a problemelor și a gândirii logice.
- Aproape 55% declară că reușesc să facă adunări/ scăderi cu ajutorul numărătorii, ceea ce indică dobândirea abilităților de gândire logică și matematică.

Implicarea părintelui în activități educaționale și de joacă alături de copilul preșcolar este deosebit de importantă. Datele din ancheta sociologică relevă că 85% dintre părinți reușesc să găsească timp pentru a face diverse activități împreună cu copilul zilnic, 61% *mai mult de oră pe zi*, iar 24% *cel puțin 20-30 minute pe zi*. Un procent îngrijorător de 10% declară că *petrec în medie câteva ore pe săptămână, dar nu zilnic cu copilul preșcolar*, 1% declarând că *nu petrec deloc timp cu copilul lor*.

În ceea ce privește tipul de activități pe care părinții îl realizează de obicei alături de copiii lor, cei chestionați au putut aprecia prin intermediul unei întrebări cu posibilitate de răspuns multiplu, acțiunile pe care le organizează alături de copilul lor: ponderea cea mai ridicată a părinților își petrece timp alături de copiii lor în activități de joacă (84%), implică copilul în activitățile casnice (peste 63%), îi citesc (57%), vizionează filme/ desene animate (56%), cântă/ dansează (47%) sau realizează activități educaționale (46%). De asemenea, rămâne îngrijorător procentul scăzut al părinților care citesc copilului (57%) sau desfășoară activități educative cu acesta (46%).

Identificarea performanțelor/ abilităților copiilor din perspectiva părinților întrunește procente destul de ridicate. Procente mari privesc, în primul rând, abilitatea generală a socializării (itemii 1, 2, 7) dar și cele privind performanțele motorii (itemul 6) sau deprinderi uzuale ce pot fi observate la copil, precum itemul 10. Cu procente mai reduse sunt itemii care privesc cunoștințele generale (itemii 12, 13), capacitatea de prelucrare a informației precum itemii 3 și 5. În ceea ce privește aprecierea dezvoltării abilităților cognitive și a cunoștințelor generale, nu numai că întrunim procente mai mici ale părinților care declară că observă aceste achiziții cognitive la micuții lor, însă regăsim și procente mai mari ale părinților care nu știu/ nu pot aprecia sau nu răspund la întrebare. Acest fapt ne atrage atenția asupra dificultăților întâmpinate de unii părinți în înțelegerea stadiilor de dezvoltare și în monitorizarea procesului propriului copil și se corelează cu procentele scăzute ale părinților care petrec de obicei timp alături de copiii lor, în realizarea de activități educaționale.

Citiți cu atenție afirmațiile de mai jos și răspundeți, gândindu-vă la comportamentul și dezvoltarea copilului dvs. de grădiniță	Da %	Nu %	Nu știu/ nu pot să apreciez %	Nu răspunde %
Interacționează, din proprie inițiativă, cu copiii de vârsta lui	95	2.2	0.4	1.9
Își cunoaște numele și știe care sunt numele părinților săi	93	5	0.9	1.1
Describe evenimentele trecute și viitoare	80.7	14.2	2.5	2.6
Se concentrează minimum 10 minute la o activitate (joc)	83.7	10.9	3	2.4
Desenează schematic un om, o casă, un copac	74.7	19.8	3.2	2.3
Poate arunca o minge la o distanță mica	95.7	2.1	0.7	1.5
Utilizează 4-8 cuvinte într-o propoziție	89.3	7.5	1.4	1.8
Poate alege corect obiectele indicate	94.2	2.7	0.9	2.2
Își strânge jucăriile după ce se joacă	82.5	15	0.3	2.2
Merge la toaletă când e necesar	95.8	2.6	0	1.6
Știe să numere până la 10	90	8	0.6	1.4
Poate să enumere cele patru anotimpuri	77.8	16.7	2.9	2.6
Poate să numească zilele săptămânii	78.8	16.6	2.7	2.5

TABEL 4. Evaluarea părinților privind abilitățile preșcolarilor conform Indexului dezvoltării
Date colectate la nivelul a 1.130 de părinți ai copiilor beneficiari de „Ghiozdănel cu viitor”

Comparativ cu datele cercetării realizate în primul an de proiect, observăm o creștere procentuală pe cele mai multe dintre dimensiunile analizate în indexul dezvoltării. Diferențe semnificative sunt înregistrate în cazul *capacității de a număra până la 10*, unde observăm o creștere de mai mult de 10 puncte procentuale de la 78,3%, în primul an de proiect, la 90% în anul 2, dar și în cazul itemilor ce vizează cunoștințe generale, precum *poate să enumere cele patru anotimpuri* (creștere de aproape 15 puncte procentuale de la 63% la 77.8%, respectiv *să numească zilele săptămânii* (creștere de aproape 14 puncte procentuale de la 65% la 78.8%). Acest fenomen este îmbucurător, cu atât mai mult cu cât îmbunătățirea cea mai semnificativă o regăsim pe grupa de abilități unde au fost identificate deficiențele cele mai ridicate.

Datele sunt consistente cu observațiile educatorilor privind modul în care părintele se implică în urmărirea dezvoltării copilului preșcolar și are capacitatea de a realiza activități care să susțină dezvoltarea abilităților specifice vârstei. Astfel, în cadrul focus grupurilor, o parte dintre educatori exprimă necesitatea unei creșteri a implicării părinților în activități care să vină în continuarea acțiunilor derulate în grădiniță, susținând dezvoltarea armonioasă a copilului și continuarea pregătirii/ instruirii și acasă/ în familie. Unii dintre educatori aduc în atenție necesitatea unei mai bune

înțelegeri din partea părinților a eventualelor decalaje în dezvoltarea abilităților specifice vârstei și importanța de a răspunde mai bine la îndrumarea educatorului de a apela la un specialist (consilier, logoped), atunci când este cazul.

Schimbările sunt observate și de către educatori, care relatează în cadrul focus grupurilor o serie de exemple și de situații în care au notat schimbări comportamentale în rândul copiilor, care au dobândit comportamente noi (referitoare la igienă, mișcare, lectură, efectuare operațiilor matematice) sau au crescut frecvența și capacitatea de realizare a unor activități pe care le agreează mai mult precum: desenul, pictura, modelarea cu plastilină.

Mulți dintre educatori au discutat cu copiii și cu părinții privind modul în care utilizează kitul „Ghiozdănel cu viitor”, aceste conversații de feedback având și un rol educativ, prin care au stimulat interesul părinților și conștientizarea în rândul acestora privind importanța implicării în activități educaționale alături de copiii lor. În aceste situații, părinții au fost impulsionați și instruiți constant în realizarea de activități educaționale cu resursele primite în kitul „Ghiozdănel cu viitor”. De aici se desprinde o concluzie deosebit de importantă referitoare la rolul educatorilor și al reprezentanților unităților școlare în cadrul programului „Start în educație”, constituind un factor de amplificare și sustenabilitate a rezultatelor.

„Îi întreb de fiecare dată când vin după copii ce activități au realizat. Mulți dintre ei [părinți] au relatat și fără a fi întrebați ce tip de activități au făcut.” (educator, focus grup, județul Sălaj).

„De fiecare dată când am ocazia discut individual cu părinții privind dezvoltarea copilului, nevoile acestuia, astfel că am discutat și despre Ghiozdănel cu viitor. Le-am oferit exemple referitor la ceea ce pot face acasă și au revenit entuziasmați să îmi povestească.” (educator, focus grup, județul Olt).

5

Impactul intervenției „Școala părinților”

„Am învățat să comunic cu el. Acum comunicăm foarte mult, suntem tot timpul împreună, și îl ascult, îmi povestește...”

Percepția asupra utilității informațiilor prezentate la sesiunile de formare “Școala părinților”

Aproape 95% dintre părinții incluși în eșantion apreciază **pozitiv** utilitatea informațiilor prezentate, 87.5% apreciind informațiile ca fiind *foarte utile*. Pentru cei mai mulți dintre părinți, informațiile au adus elemente de noutate, 28.8% dintre aceștia precizând că *cele mai multe au fost noi și nu le știau înainte de curs*, iar 59.5% apreciază că *știau o parte dintre noțiuni, însă au aflat și informații noi*. Acest lucru indică o nevoie ridicată de informare în rândul părinților din mediul rural, subliniind importanța programelor de educație parentală.

În ce măsură știți deja informațiile pe care le-ați primit în cadrul atelierelor „Școala părinților”? %

Cele mai multe informații au fost noi pentru mine, nu le știam înainte	28.8
Știam o parte dintre informații, însă am aflat și informații noi	59.5
Știam deja cele mai multe dintre informațiile prezentate	6.3
Nu răspund	4.4
Total	100.0

TABEL 1. Percepția asupra utilității informațiilor

Date colectate la nivelul a 975 părinți participanți la „Școala părinților”

Părinții apreciază toate temele abordate în cadrul celor trei sesiuni de „Școala părinților”, cei mai mulți dintre părinți spunând că vor aplica în relație cu propriul copil informațiile pe care le-au aflat în cadrul sesiunilor de educație parentală.

Veți aplica informațiile referitoare la:	DA, cu siguranță	Probabil că Da	Probabil că NU	Cu siguranță NU	Nu răspunde
metodele de educație pozitivă	85.8	12.5	0	0	1.7
exemplele de activități și jocuri cu copiii dumneavoastră	87.9	11.2	0.2	0	.7
dezvoltarea mintală și emoțională a copilului	88.8	10.2	0	0	1.1
gestionarea stresului și a comportamentelor nedorite la copil	85.3	12.8	0.2	0.5	1.2
drepturile copilului	86.8	11.6	0.2	0	1.4
nutriție	77.4	19.5	.5	.2	2.5

TABEL 2. Disponibilitatea de aplicare a informațiilor

Date colectate la nivelul a 975 părinți participanți la „Școala părinților”

Un rezultat deosebit de relevant, care subliniază importanța subiectelor discutate în cadrul cursului și utilitatea percepută de către părinte, este reprezentat de procentul de 81.8% al părinților care consideră că relația cu copilul *va fi mai bună* în urma participării la sesiunile de educație parentală. Acest lucru indică relevanța subiectelor discutate, precum și percepția că informațiile și modelele învățate în cadrul sesiunilor educaționale pot aduce schimbări reale în relație cu copilul.

Schimbările la nivelul cunoștințelor sunt apreciate și prin intermediul autoevaluării, părinții având posibilitatea ca în cadrul chestionarului să aprecieze în ce măsură consideră că informațiile deținute despre temele prezentate la „Școala părinților” s-au modificat față de ceea ce știau anterior.

Prin participarea la „Școala părinților” în ce măsură s-au modificat informațiile dumneavoastră despre aspecte ce țin de educația copilului?	În foarte mare măsură	În mare măsură	Cumulat	În mică măsură	În foarte mică măsură	Nu răspunde
Cunosc mai multe informații despre obligațiile mele în ceea ce privește educarea copilului acasă	49.1	45.4	94.5	3.7	0.9	0.5
Cunosc mai multe informații despre drepturile copilului	52.3	41.9	94.2	3.9	0.2	1.6
Cunosc mai multe informații despre dezvoltarea emoțională și fizică a copilului	57.4	38.4	95.8	3.2	0	0.9

Cunosc mai multe informații despre ce înseamnă o nutriție sănătoasă și corectă	55.8	38.2	94	4.9	0.2	0.7
--	------	------	----	-----	-----	-----

TABEL 3. Autoevaluarea îmbunătățirii cunoștințelor

Date colectate la nivelul a 975 părinți participanți la „Școala părinților”

Materialele suport se bucură de o largă apreciere în rândul părinților, informațiile expuse în [Ghidul părinților](#) fiind apreciate de majoritatea părinților ca fiind *prezentate pe înțelesul tuturor* (84.9%) și *utile* pentru peste 97% (84.2% considerare informațiile ca fiind *foarte utile*, iar 12.8% *mai degrabă utile*).

74.2% dintre părinți au vizionat materialele video online din cadrul proiectului ([tutorialele educaționale adresate părinților](#)), peste 95% dintre aceștia considerând materialele *foarte utile* (85%) sau *mai degrabă utile* (10%).

Una dintre temele care regăsește o apreciere largă în rândul părinților intervievați este cea legată de dezvoltarea copilului pe grupe de vârstă, unii dintre părinți apreciind că informațiile prezentate le-au fost deosebit de utile pentru a putea înțelege cum să urmărească modul în care copilul se dezvoltă și cum pot să sprijine această dezvoltare.

„Mi-a plăcut în mod deosebit faptul că am aflat mai multe despre dezvoltarea copilului pe grupe de vârstă. Așa îl pot ajuta mai bine, știu ce să urmăresc și ce fel de activități îi sunt de ajutor.” (părinte, județul Dolj)

„Tema legată de dezvoltarea copilului. Au fost multe informații pe care nu le știam de dinainte. Mai ales cât de importantă este această vârstă în dezvoltarea lui.” (părinte, județul Vâlcea)

O mare parte dintre părinți au apreciat exemplele de activități educaționale pe care le pot realiza cu copilul și rolul acestora. Exemplele furnizate de educator, dar și schimbul de informații și de idei cu ceilalți părinți participanți la curs au fost deosebit de apreciate de aceștia. De asemenea, cei mai mulți dintre părinții intervievați au menționat că au și pus în aplicare exemplele de activități practice prezentate în cadrul sesiunilor de educație parentală.

„Am primit multe idei de activități. Ce să facem împreună. A fost interesant să aflu și de la alți părinți ce fac ei.” (părinte, județul Vâlcea)

„Multe idei interesante legate de jocuri, activități. Inclusiv de la mămici am aflat și ce mai fac de mâncare pentru copii, ce probleme au și ele cu copiii.” (părinte, județul Dolj)

„Mi-a plăcut ideea de a-l lua pe lângă mine și în bucătărie, să îi dau și lui să se joace cu aluat când fac o plăcintă, să facă și el alături de mine ce fac eu. Tot timpul suntem ocupați și stresați și nu ne dăm seama că ei se bucură să fie cu noi și să le dăm și lor o ocupație pe lângă noi.” (părinte, județul Iași)

Tematica metodelor de educație parentală pozitivă a stârnit interesul părinților, o mare parte dintre cei intervievați precizând în cadrul discuției că aplicarea metodelor prezentate a condus la un control mai bun asupra propriilor reacții în diferite situații și la îmbunătățirea relației cu copilul.

Mulți dintre părinții intervievați relatează că reușesc să comunice mai mult cu copilul, că au învățat cât de important este să îl asculte, să îi înțeleagă nevoile și situațiile care pot fi stresante pentru el. Părinții relatează că au înțeles importanța comunicării cu copilul și nevoia de a-l asculta.

„Am învățat să comunic cu el. Acum comunicăm foarte mult, suntem tot timpul împreună și îl ascult, îmi povestește. Încerc să am răbdare” (părinte, județul Vâlcea)

O temă deosebit de apreciată, menționată de cei mai mulți dintre părinții intervievați ca fiind una dintre temele cu „care au plecat acasă” este cea legată de nutriție. Datele relevă faptul că problemele cu care se confruntă părinții privind alimentația copilului sunt diverse, iar informația primită în cadrul sesiunilor de educație parentală a fost relevantă pentru: înțelegerea importanței unei alimentații echilibrate și a ceea ce înseamnă acest echilibru, înțelegerea asupra modului în care părintele poate influența formarea comportamentelor alimentare ale copilului, soluții privind introducerea în alimentație a diferitelor alimente pe care copilul inițial le refuză sau pentru reducerea ponderii din alimentație a unor produse nesănătoase.

Tema drepturilor copiilor este de asemenea menționată de către părinții intervievați. O parte dintre aceștia relatează că au privit cu interes această temă, fiind chiar surprinși de complexitatea domeniului. O parte dintre părinții intervievați menționează că, deși au permanent în vedere protejarea copilului și dorința de a-i oferi acestuia tot ce e mai bun, recunosc că nu au gândit până acum în termeni de drepturi ale copilului.

Datele sunt confirmate și prin intermediul focus grupurilor cu reprezentanți locali, educatorii precizând că sesiunile de educație parentală sunt deosebit de relevante din perspectiva unei mai bune înțelegeri a rolului grădiniței, sesiunile de „Școala părinților” ducând la o mai bună susținere a frecvenței grădiniței, dar și la o mai mare implicare a părinților în activitățile derulate de educatori.

„Se vede o schimbare. Este foarte important faptul că li s-a vorbit despre ceea ce facem noi în grădiniță. Mulți considerau că este un loc unde copilul doar se joacă, iar noi ca și educatori suntem mai mult supraveghetori. Este important să fie și mai dese astfel de întâlniri.” (educator, focus grup, județul Maramureș).

6

Impactul cursului „Bune practici în educația parentală”

„O abordare mai caldă, primitoare și empatică are șanse de reușită mai mare. Am aplicat cele învățate la curs și am observat că părinții răspund altfel.”

Evaluarea rezultatelor programului de formare continuă adresat cadrelor didactice din perspectiva competențelor dezvoltate și a îmbunătățirii relației acestora cu părinții preșcolarilor

Peste 40% dintre educatori nu au mai participat la programe de formare profesională continuă în ultimii doi ani, în niciun domeniu. Mai mult, întrebați dacă au mai participat în trecut la formări privind educația parentală, doar 8.5% dintre educatorii participanți la curs declară că au mai beneficiat în trecut la programe de pregătire în acest domeniu.

Participarea la programul de formare „Bune practici în educația parentală”, derulat în parteneriat cu Casa Corpului Didactic din București ca program pentru abilitare funcțională a constituit o oportunitate, pentru cei mai mulți dintre educatori, de familiarizare pentru prima dată cu domeniul educației parentale.

În ceea ce privește evaluarea cursului, 93.4% dintre cadrele didactice consideră *importante* subiectele parcurse în cadrul programului de formare precum *Adulții implicați în educația timpurie*, *Familia – partener în activitatea educațională*, *Relația părinte – copil*, *Drepturile copilului*.

Educatorii au apreciat nu numai *importanța* temelor prezentate la curs, ci și *calitatea informațiilor* prezentate în cadrul sesiunilor de formare (peste 95%), *eficiența metodelor și modulii* de predare utilizate de către formator (94.6%) și *prestația formatorului* pe parcursul sesiunilor (97.8%).

Aplicarea informațiilor legate de:	În foarte mare măsură %	În mare măsură %	Nici în mare, nici în mică măsură %	În mică măsură %	În foarte mică măsură %	Nu știu/ Nu pot să răspund %
Implicarea adulților în educația timpurie	73.9	22.4	0.8	0.1	1.5	1.3

Colaborarea și comunicarea eficientă familie-grădiniță	79.2	17.6	0.4	0.1	1.5	1.2
Educația parentală pozitivă	78.1	18.3	0.8	0.1	1.5	1.2
Drepturile și protecția copilului	78	17.6	1.1	0.2	1.5	1.6
Exemple practice de metode de lucru și implicarea părinților	79.3	17	1	0.2	1.5	1

TABEL 1. Disponibilitatea declarată de aplicare a informațiilor

Date colectate la nivelul a 1.500 de educatori participanți la programul de formare

O majoritate impresionantă a respondenților (91.8%) consideră că relația cu părinții va fi îmbunătățită în urma participării la programul de formare. Acest aspect reflectă un impact pozitiv al cursului asupra interacțiunii și colaborării dintre cadre didactice și părinți, facilitând o mai bună înțelegere și cooperare. Această percepție pozitivă sugerează că informațiile și competențele dobândite în urma participării la curs sunt considerate extrem de utile și aplicabile în practică. Majoritatea cadrelor didactice percepe cursul ca având un impact pozitiv asupra abilităților lor de a comunica și de a consolida, în beneficiul preșcolarilor, relația cu părinții.

„Am înțeles că o abordare mai caldă, primitoare și empatică are șanse de reușită mai mari. Am aplicat cele învățate la curs și am observat că părinții răspund altfel. Eu eram înainte mai colerică, mai fermă și abordarea mea îi îndepărta și mai mult.” (educator, județul Sălaj)

„Am preluat exemple de activități cu părinții și am adus și altele în plus. Dacă mediul este plăcut, constructiv, se implică altfel. Am avut foarte mare succes cu o activitate pe care am realizat-o cu copiii împreună cu părinții, având ca resurse materiale din natură. S-au implicat și s-au simțit foarte bine alături de copii, au căutat materiale împreună cu aceștia, au construit, au pictat.” (educator, județul Maramureș)

Programul de formare a contribuit semnificativ la dobândirea competențelor de organizare a „Școlii părinților” de către educatori, 97.3% considerând că în urma desfășurării cursului au obținut aceste competențe „în foarte mare măsură” sau „în mare măsură”. Acest fapt evidențiază că participanții se simt bine pregătiți și simt încredere în capacitatea lor de a organiza instruirea de educație parentală. De asemenea, educatorii apreciază pozitiv deschiderea părinților de a participa la activități de tip „Școala părinților” (86.9% „în foarte mare măsură” sau „în mare măsură”).

În urma participării la programul de formare, educatorii au avut posibilitatea de a aplica cunoștințele și competențele dobândite, sub îndrumarea specialiștilor din programul „Start în educație”, organizând în comunitățile unde își desfășoară activitatea un număr de trei sesiuni de educație parentală cu părinții preșcolarilor. O mare parte dintre educatorii formați au optat pentru a organiza „Școala părinților”, peste 7.000 de părinți fiind implicați în activități de educație parentală.

Rezultatele sunt îmbucurătoare și arată că există un potențial major de a practica educația parentală în mod consecvent, chiar și în comunitățile foarte vulnerabile.

Rezultate privind multiplicarea programului „Școala părinților” de către educatorii participanți la programul de formare

Impresiile/ observațiile educatorilor cu privire la sesiunile de „Școala părinților” organizate de către ei în urma participării la curs

Un aspect deosebit de relevant privind utilitatea „Școlii părinților” organizată de către educatori a fost evidențiat în comunitățile defavorizate, unde resursele, dar și nivelul de conștientizare al părinților privind importanța implicării în educația timpurie sunt mai scăzute. *„[Pentru familiile monoparentale, [cele cu] situație materială precară, [sau familii de] romi, întâlnirile din cadrul acestui proiect au demonstrat faptul că e nevoie permanentă de educație și îndrumare a părinților. (...) Consider că acest curs a fost un prim important pas pentru creșterea încrederii părinților în educație și în membrii implicați în actul educativ.”* (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Tulcea).

În cadrul sesiunilor s-a observat, în majoritatea situațiilor, o participare activă și entuziastă din partea părinților, care au fost implicați în discuții și au adresat întrebări relevante și pertinente. Atmosfera din cadrul întâlnirilor a fost descrisă ca fiind una deschisă și prietenoasă, în care părinții au simțit că își pot împărtăși experiențele și preocupările fără teama de a fi judecați. De asemenea, au apreciat oportunitatea de a se conecta și de a interacționa cu alți părinți în situații similare. Au fost încurajați de posibilitatea de a-și împărtăși experiențele și de a învăța unii de la alții, creând astfel un sentiment de comunitate și sprijin reciproc. *„Ascultându-se unul pe celălalt și-au dat seama că se confruntă cu dificultăți și întrebări similare și au descoperit împreună răspunsuri și soluții.”* (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Bihor).

Astfel, cei mai mulți educatori consideră că sesiunile organizate stimulează implicarea părinților în activități cu copiii și o mai mare preocupare din partea acestora privind nevoile și preocupările copiilor. *„Am văzut părinți care au devenit mai conștienți de nevoile și preocupările copiilor lor și care au început să aplice strategii și tehnici discutate în sesiuni pentru a sprijini dezvoltarea lor.”* (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Botoșani).

De asemenea, unele cadre didactice sunt de părere că, în cadrul celor trei sesiuni organizate, părinții au putut să colaboreze mai strâns cu educatorul și să contribuie direct la succesul educațional al copiilor, prin învățare: *„În general, impresia mea este că aceste activități au fost benefice pentru comunitatea școlară, oferind părinților oportunitatea de a se conecta, de a învăța și de a contribui la succesul educației copiilor lor într-un mod activ-participativ.”* (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Bihor). Aceștia declară că au fost surprinși de interesul părinților și exprimă dorința și disponibilitatea de a organiza în viitor alte astfel de sesiuni. Succesul activităților realizate încurajează replicarea lor, un factor deosebit de important pentru sustenabilitatea rezultatelor intervenției.

Rezultate observate de educatori la nivelul comportamentului părinților în urma organizării sesiunilor de tip „Școala părinților”:

În urma atelierelor organizate de tip „Școala părinților”, majoritatea părinților a precizat că au obținut un set de *instrumente necesare* pentru a face față mai eficient anumitor situații și provocări din viața de familie, aspect care a facilitat înțelegerea mai profundă a nevoilor copiilor lor: *„La debutul sesiunilor le-am simțit pe mămici (un singur tatic) puțin rigide, încordate, fiind prima dată când participau la o astfel de ședință. Am început exercițiile aplicative și ușor, ușor au început să-și pună întrebări, să comunice, să coopereze între ele.”* (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Vaslui).

Conform declarațiilor din rapoarte, mai mulți educatori menționează drept rezultat remarcabil al sesiunilor organizate *consolidarea relației părinte - copil*: „Unul dintre cele mai semnificative rezultate obținute în urma intervenției „Școala părinților” a fost relația părinte - copil, respectiv consolidarea și dezvoltarea metodelor de disciplinare pozitivă bazate pe comunicare și explicare, dar mai ales pe suport și sprijin emoțional.” (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Bacău).

Mai mult, majoritatea cadrelor didactice au menționat că sesiunile desfășurate au ajutat la crearea unui *parteneriat solid* între grădiniță și familie, în special prin colaborarea și comunicarea pozitivă părinte – educator: „Părinții au înțeles cât de importantă este comunicarea cu grădinița, cu personalul didactic, fiind o echipă care numai împreună poate crea un viitor adult capabil să se integreze în societate și să facă față tuturor cerințelor și experiențelor impuse de aceasta.” (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Buzău). De asemenea, s-a putut observa o mai mare implicare a acestora în relația *copil-părinte-grădiniță*: „Au început să realizeze activități de învățare și acasă, îmi cer sfaturi ce ar putea să facă cu copiii lor acasă pentru a consolida cunoștințele pe care le asimilează la grădiniță.” (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Vaslui).

Rezultate observate de cadrele didactice la nivel profesional sau personal în urma organizării sesiunilor de tip „Școala părinților”:

Câteva dintre cadrele didactice au remarcat că sesiunile organizate au contribuit la *dezvoltarea lor profesională*, oferind multe informații noi și utile: „Am o experiență de 30 de ani ca și educatoare... A afirmă că după atâția ani le știu și le pot pe toate - în ceea ce privește educația parentală, ar fi o mare eroare. Copiii sunt diferiți, părinții – la fel, comparativ cu acum câteva decenii în urmă. Și-atunci, mi-a rămas să mă documentez, să studiez, să particip la cursuri, să caut soluții.” (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Botoșani).

S-a observat că aceste sesiuni dezvoltă o *comunicare deschisă* între cadrul didactic și părinte: „...o deschidere mai mare din partea părinților în ceea ce privește relația cu mine, tind să ceară mai des părerea și ajutorul meu.” (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Prahova).

Rezultate observate la nivelul copiilor în urma organizării sesiunilor de tip „Școala părinților”:

O parte dintre educatori au remarcat o creștere în *frecvențarea grădiniței* de către copii și o schimbare în bine la nivel de *atitudine* în rândul copiilor: „Comunicarea deschisă și încurajările au fost cheia în construirea și consolidarea relațiilor sănătoase și sprijinirea dezvoltării copiilor.” (educator, raport sesiuni Școala părinților, județul Sibiu).

7

Concluzii și recomandări

Cele patru măsuri implementate s-au completat reciproc, abordând concomitent factori multipli ce afectează educația preșcolară, precum lipsa accesului la resurse educaționale, slaba dotare a grădinițelor, conștientizarea scăzută în rândul părinților privind propriul rol în educația timpurie a copiilor și privind importanța grădiniței, existența unor bariere în relația părinte-copil-grădiniță, conducând la rezultate cu o sustenabilitate ridicată, creându-se premisele în comunitate pentru menținerea lor pe termen mediu și lung.

Datele analizate relevă faptul că prin intermediul proiectului, cei mai mulți dintre părinți au avut acces pentru prima dată la instruire dedicată educației parentale, iar cei mai mulți dintre copii au avut acces pentru prima dată la resurse educaționale importante pentru dezvoltarea lor, atât acasă prin „Ghiozdănel cu viitor”, cât și la grădiniță, prin intermediul kitului „ABC Grădi”. Participarea educatorilor la cursul „Bune practici în educația parentală” completează rezultatele obținute, aducând schimbări pe termen lung în îmbunătățirea colaborării grădiniței cu familia. În cadrul focus grupurilor, educatorii care au participat la cursul „Bune practici în educația parentală” subliniază în mod deosebit importanța acestui program în dezvoltarea abilităților de lucru cu adulții.

Mai mult, potrivit răspunsurilor primite din partea părinților, a educatorilor și a reprezentanților autorităților, aceste măsuri necesită să fie preluate, replicate sau continuate chiar și în comunitățile care au fost deservite în primii ani de proiect.

Analiza rezultatelor intervențiilor derulate în acoperirea nevoilor identificate la nivelul copiilor, părinților, educatorilor, dar și al comunității în ansamblu, în domeniul educației timpurii, în comunitățile vulnerabile, evidențiază palierele strategice pe care ar trebui focalizate intervențiile viitoare:

- Abordarea integrată în comunități, prin includerea actorilor relevanți în acțiuni colaborative.
- Întărirea colaborării între cadre didactice și părinți.
- Creșterea accesului preșcolărilor la resurse educaționale și de joacă pentru atingerea completă a nevoilor de joacă, comunicare și învățare ale copilului.
- Conștientizarea părinților privind propriul rol în educația timpurie, dar și privind rolul grădiniței și al frecventării cu consecvență.
- Pregătirea părinților privind educația parentală pozitivă și înțelegerea etapelor de vârstă ale copilului și a nevoilor specifice de dezvoltare.
- Pregătirea părinților pentru a continua educația acasă și pentru a se implica în activități de joacă și educaționale cu rol în sprijinirea dezvoltării copilului.

Recomandări

1. Menținerea unei abordări bazate pe implicarea activă a tuturor actorilor relevanți din comunitate pentru educația timpurie (educatori, părinți, autorități locale), pentru a asigura un spațiu unitar și colaborativ al intervenției, cu potențial de amplificare și sustenabilitate a rezultatelor pe termen mediu și lung.
2. Dezvoltarea componentei de implicare a comunității, prin implementarea unor inițiative colaborative între actorii relevanți în domeniu, precum: schimburi de bune practici, evenimente educaționale tematice, program de formare profesională continuă.
3. Dezvoltarea unui spațiu de colaborare între specialiști în domeniul educației timpurii și îmbunătățirea accesului acestora, precum și al părinților la resurse informaționale practice ce sprijină dezvoltarea copiilor preșcolari.
4. Abordarea integrată, prin asigurarea accesului copiilor la resurse educaționale relevante pentru dezvoltarea abilităților specifice vârstei atât acasă, cât și la grădiniță, ceea ce conduce la rezultate notabile, oferind copiilor un cadru consecvent și susținut de implicare în activități plăcute cu rol stimulat și educațional.
5. Coroborarea sprijinului direct adresat copiilor preșcolari cu inițiative de formare a cadrelor didactice și a părinților este modalitatea prin care acțiunile directe pot ajunge la rezultatele dorite, iar valoarea acestor acțiuni este demonstrată prin schimbări atitudinale și comportamentale la nivelul părinților, dar și la nivelul relației acestora cu propriul copil și cu educatorul.
6. O bună înțelegere a nevoilor specifice ale grupului țintă și adaptarea la acestea, atât din punct de vedere al suportului direct, cât și din punct de vedere informațional este deosebit de importantă. Intervențiile la nivelul celor doi ani de proiect se sprijină pe date concrete obținute din comunitate, ce necesită să fie continuate pentru îmbunătățirea continuă a măsurilor adresate educației timpurii.
7. Menținerea și dezvoltarea programelor de formare adresate părinților și profesoriilor și extinderea acestora la noi grupuri țintă este deosebit de relevantă.
8. Având în vedere extinderea și profunzimea gradului de sărăcie la nivelul comunităților rurale și urbane din România, măsurile de sprijin direct adresate copiilor și grădinițelor sunt în continuare relevante și necesită extinderea la nivelul altor comunități vulnerabile sau a altor beneficiari din cadrul acelorași comunități, menținând abordarea integrată.